

**ДЕЯКІ АСПЕКТИ НЕОДНОЗНАЧНОСТІ ПРАКТИКИ ПРИТЯГНЕННЯ
ДО АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ЗА ПОРУШЕННЯ
МИТНИХ ПРАВИЛ ПРИ ТРАНЗИТІ ТА ТИМЧАСОВОМУ ВВЕЗЕННІ ТРАНСПОРТНИХ
ЗАСОБІВ ОСОБИСТОГО КОРИСТУВАННЯ З ІНОЗЕМНОЮ РЕЄСТРАЦІЄЮ**

**SOME ASPECTS OF AMBIGUOUSNESS OF PRACTICE OF BRINGING
IN TO ADMINISTRATIVE RESPONSIBILITY OF PHYSICAL PERSONS FOR VIOLATION
OF CUSTOMS REGULATIONS AT A CUSTOMS REGIME OF TRANSIT AND A CUSTOMS
REGIME OF THE TEMPORARY IMPORT OF TRANSPORT VEHICLES
OF THE PERSONAL USE WITH FOREIGN REGISTRATION**

Іванців Д.З.,

студент фінансово-правового факультету

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Стаття присвячена аналізу проблеми неоднозначності практики притягнення до адміністративної відповідальності фізичних осіб за порушення митних правил під час транзиту та тимчасового ввезення транспортних засобів особистого користування з іноземною реєстрацією. Проведено аналіз митного законодавства та судової практики. На підставі проведеного аналізу зроблено висновки та надано пропозиції.

Ключові слова: транспортні засоби особистого користування, транзит, тимчасове ввезення, порушення митних правил, відповідальність за порушення митних правил.

Статья посвящена анализу проблемы неоднозначности практики привлечения к административной ответственности физических лиц за нарушение таможенных правил при транзите и временном ввозе транспортных средств личного пользования с иностранной регистрацией. Проведен анализ таможенного законодательства и судебной практики. На основании проведенного анализа сделаны выводы и представлены предложения.

Ключевые слова: транспортные средства личного пользования, транзит, временный ввоз, нарушение таможенных правил, ответственность за нарушение таможенных правил.

The article is sanctified to the analysis of problem of ambiguousness of practice of bringing in to administrative responsibility of physical persons for violation of customs regulations at a customs regime of transit and a customs regime of the temporary import of transport vehicles of the personal use with foreign registration. It is marked that transport vehicles are commodities with the high degree of risk. Examples of consequences, in that a failure to observe of requirements of the customs regulations at a customs regime of transit and a customs regime of the temporary import of transport vehicles of the personal use can result on custom territory of Ukraine, are made.

The methods of receipt of Ukraine of transport vehicles of the personal use citizens are analysed with foreign registration. A list over of widespread violations that arise up as a result of failure to observe of requirements of customs regulations at a customs regime of transit and a customs regime of the temporary import of transport vehicles of the personal use is brought. Responsibility for such violations is envisaged by the articles 469, 470, 481 and 485 the Custom code of Ukraine.

It is found out, that the citizens-residents of Ukraine in accordance with the requirements of Convention on temporary admission can not use transport vehicles, brought in citizens-non-residents. The stowage of protocol about violation of custom rules and inpayment of the charged extra fine do not deprive the citizen of duty to take out a transport vehicle from Ukraine or declare him in other customs regulations.

Cases are investigational of ambiguous qualification of the use or disposing of transport vehicles of the personal use, that is placed in customs regulations at a customs regime of transit and a customs regime of the temporary import on custom territory of Ukraine, as illegal operations with commodities, custom registration of that is not complete, or with commodities that are on temporal storage under custom control.

In future the analysis of grounds of bringing in is carried out to administrative responsibility for the uses of commodities, in relation to that privileges are given in relation to the inpayment of custom payments in other aims, than those in connection with that such privileges were given. The court decisions of courts of different instances are analysed to that end. As a result of such analysis the cases of different application of materially-legal norms and acceptance of different appeared on maintenance decisions in alike businesses.

Drawn conclusion, that the use or disposing of transport vehicles of the personal use, that is brought in on custom territory of Ukraine and in customs regulations at a customs regime of transit and a customs regime of the temporary import is not the administrative crime envisaged in article 469 the Custom code of Ukraine. Use of transport vehicle of the personal use by other person, than that brought in this transport vehicle; the use of him is in other aims, than those in that such transport vehicle was brought in; further exploitation of transport vehicle of the personal use then will sail away terms on a reverse export outside custom territory of Ukraine is an administrative crime, by the envisaged article 485 the Custom code of Ukraine.

On the basis of undertaken a study recommendations to give out corresponding elucidations and generalize judicial practice are given.

Key words: transport vehicles of the personal use, customs regime of transit, customs regime of the temporary import, violation of customs regulations, responsibility for violation of customs rules.

Транспортні засоби особистого користування під час їх переміщення через митний кордон України розглядаються Митним кодексом України як товар. Водночас цей товар має високий ступінь ризику, який проявляється в питаннях оподаткування, транспортні засоби є товарами піддакційної групи, а отже, бюджетоформуючими. Недотримання вимог режимів транзиту та тимчасового ввезення транспортних засобів особистого користування зумовлює ненадходження митних платежів до дохідної частини бюджету, виникнення черг на пунктах пропуску, особливо на західних кордонах, накопичення в Україні автомобілів, які не відповідають екологічним вимогам, неможливість

стягнути шкоду, завдану під час ДТП за участю такого транспортного засобу тощо.

З огляду на зазначене, необхідно не лише правовими засобами вирішити проблему, що виникла в Україні з транспортними засобами особистого користування з іноземною реєстрацією, а й дотримуватись принципу верховенства права, формулювати однозначну практику застосування матеріально-правових норм і притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил.

Притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення порушень митних правил досліджувалося у працях С.В. Кувакіна, С.В. Ващенко, В.Г. Поліщука, А.В. Мазура,

Д.В. Приймаченка, В.В. Прокопенка, В.В. Ліпінського та ін. Серед останніх досліджень слід виділити дисертації Я.Б. Назарової «Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення» [1] та О.О. Германа «Митні формальності щодо автомобільних транспортних засобів» [2]. В останній ґрунтовно проаналізовано правовий статус, зокрема і транспортних засобів особистого користування, наведено один із прикладів судової практики, проте не аналізується неоднозначність застосування матеріально-правових норм під час притягнення до адміністративної відповідальності за порушення митних правил, пов'язаних з транспортними засобами особистого користування з іноземною реєстрацією.

Мета статті – розкриття та аналіз неоднозначної практики притягнення до адміністративної відповідальності фізичних осіб за порушення митних правил під час транзиту та тимчасового ввезення транспортних засобів особистого користування з іноземною реєстрацією.

Транспортні засоби, що зареєстровані відповідними органами іноземних держав, можуть бути ввезені громадянами в Україну в митних режимах тимчасового ввезення і транзиту.

Громадяни України отримують автомобілі з іноземною реєстрацією або шляхом передачі їх від громадян-нерезидентів, які тимчасово ввозили такі транспортні засоби особистого користування без письмового декларування, подання передбачених Митним кодексом України (далі – МКУ) документів та без застосування до них заходів гарантування, або шляхом особистого ввезення транспортного засобу особистого користування, що постійно зареєстровані у відповідних реєстраційних органах іноземної держави, з метою транзиту.

Однак після того, як транспортні засоби особистого користування потрапляють на митну територію України, надалі спостерігаються такі порушення митних правил, як: порушення строків зворотного вивезення, передача таких транспортних засобів у володіння, користування або розпорядження іншим особам, використання для цілей підприємницької діяльності в Україні (часті випадки використання автомобілів з іноземною реєстрацією як таксі), розкомплектування, відсутність реєстрації тимчасово ввезених на митну територію України транспортних засобів для власного користування більш як на два місяці в сервісних центрах МВС на строк, визначений ДФС України.

Слід додати, що багато «власників» таких авто вважають, що Конвенція про тимчасове ввезення дозволяє громадянам-резидентам України користуватися транспортними засобами, ввезеними громадянами-нерезидентами. Справді, ст. 7 Додатку С надає право користуватися транспортними засобами приватного використання третіми особами, які мають належний дозвіл користувача права на тимчасове ввезення. Однак на вибір Договірної Сторони залишається питання – дозволяти чи не дозволяти таке використання. Згідно з ч. 4 ст. 380 МКУ в Україні заборонено передавати такі транспортні засоби у володіння, користування або розпорядження іншим особам.

Також поширеним є неправильне твердження, що складання протоколу про порушення митних правил і сплата нарахованого штрафу позбавляють громадянина обов'язку вивезти транспортний засіб з України. Однак лише вивезення транспортного засобу за межі митної території України чи поміщення в інший митний режим з дотриманням вимог, встановлених МКУ (для транзиту), або поміщення в митні режими відмови на користь держави, знищення або руйнування можуть бути оформлені для вільного обігу на митній території України за умови сплати митних платежів, які відповідно до закону підлягають сплаті в разі імпорту таких транспортних засобів (для тимчасового ввезення) [5].

Не менш важливим постає питання відповідальності за порушення митних правил, пов'язаних з перебуванням

транспортних засобів з іноземною реєстрацією на митній території України.

За порушення строків транзиту відповідальність передбачено ст. 470 МКУ, перевищення строку тимчасового ввезення або тимчасового вивезення товарів карається ст. 481 МКУ. Також поширеною практикою стає притягнення до відповідальності за ст. 485 МКУ, яка передбачає відповідальність за дії, спрямовані на неправомірне звільнення від сплати митних платежів чи зменшення їх розміру, а також інші протиправні дії, спрямовані на ухилення від сплати митних платежів. Непоодинокими є випадки притягнення до відповідальності за ч. 2 ст. 469 МКУ.

Згідно з ч. 1 ст. 522 МКУ справи про порушення митних правил, передбачені статтями 469, 470, 481 та 485 МКУ, розглядаються органами доходів і зборів. Відповідно до ч. 2 ст. 36 Кодексу України про адміністративні правопорушення, якщо особа вчинила кілька адміністративних правопорушень, справи про які одночасно розглядаються одним і тим же органом (посадовою особою), стягнення накладається в межах санкції, встановленої за більш серйозне правопорушення з числа вчинених.

Разом зі складанням протоколу про порушення митних правил відбувається тимчасове вилучення транспортних засобів особистого користування – безпосередніх предметів порушення митних правил та відповідних документів, необхідних як докази у справі. Вилучені транспортні засоби особистого користування зберігаються на складах митниць [2, с. 153]. Видаються вилучені транспортні засоби особистого користування – безпосередні предмети порушення строку тимчасового ввезення на митну територію України чи транзиту – їх власникам, уповноваженим ними особам, а також особам, до яких протягом строку зберігання перейшло право власності або право володіння, тільки після їх митного оформлення, відшкодування витрат на зберігання та сплати відповідних митних платежів [2, с. 154].

Згідно зі ст. 292 МКУ митні платежі не сплачуються під час ввезення товарів на митну територію України, якщо такі товари були поміщені в митний режим, який відповідно до положень МКУ, Податкового кодексу України (далі – ПКУ) не передбачає сплату митних платежів, на період дії цього режиму та за виконання умов, що впливають з такого режиму. Відповідно до ст. 30 ПКУ податкова пільга – це передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування й сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі. Податкова пільга надається, зокрема, шляхом звільнення від сплати податку та збору.

Отже, на науковому рівні обґрунтовується думка, що використання транспортного засобу іншою особою, ніж тією, яка такий транспортний засіб ввезла, виявлення факту протиправного користування чи розпорядження транспортними засобами особистого користування – це використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати митних платежів в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги. Відповідальність за використання таких товарів передбачена ст. 485 МКУ [8, с. 49–50].

Поширеними є випадки неоднозначної кваліфікації користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення чи транзиту на митну територію України за ч. 2 ст. 469 МКУ. Так, в одних справах [9, 10] колегія суддів доходила висновку, що користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які ввезені на митну територію України і в режимі тимчасового ввезення (про що прямо зазначається в рішенні Конституційного Суду України (далі – КСУ) № 1-рп/2015), і в режимі транзиту, не є адміністративним правопорушенням, передбаченим у ч. 2 ст. 469 МКУ. В ін-

ших випадках [12] робились протилежні висновки, коли автомобіль ввозила в режимі транзиту одна особа, а фактичне користування ним здійснювала вже друга особа, яка його не ввозила, колегія суддів Харківського апеляційного адміністративного суду вважала безпідставними посилення позовача-апелянта на рішення КСУ від 31.03.2015 р. у справі № 1-4/2015, згідно з яким визначено, що «користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які поміщені в митний режим тимчасового ввезення на митну територію України, не є адміністративним правопорушенням, передбаченим ч. 2 ст. 469 МКУ, оскільки автомобіль був ввезений на митну територію України в митному режимі «транзит», а не в режимі «тимчасове ввезення».

У даній ситуації вважаю, що більш аргументованою і такою, що потребує подальшого застосування, є позиція Вищого адміністративного суду України, що користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які ввезені на митну територію України і в режимі тимчасового ввезення, і в режимі транзиту, не є адміністративним правопорушенням, передбаченим у ч. 2 ст. 469 МКУ.

Наступна неоднозначність виникає в ситуації притягнення до відповідальності за ст. 485 МКУ, коли транспортний засіб особистого користування з іноземною реєстрацією тимчасово ввезено громадянином-нерезидентом, а потім фактичне користування ним здійснює громадянин-резидент.

В одних випадках, наприклад, Канівський міськрайонний суд Черкаської області вважає, що громадянин-резидент України, який користується транспортним засобом, ввезеним громадянином-нерезидентом, не є відповідальним за дотримання правил митного режиму, громадянину-резиденту України не надавалися будь-які пільги, й останній не підлягає відповідальності за ст. 485 МКУ. «За змістом ст. 485 МК України, склад вказаного порушення обумовлює наявність особливої мети ухилення від сплати податків та зборів або зменшення їх розміру. Наявність такої мети можливе лише в діях особи, відповідальної за дотримання митного режиму тимчасового ввезення, яка є декларантом та платником вказаних митних платежів та якій надано пільги з їх сплати. Оскільки позивач не є декларантом відповідного транспортного засобу та особою, відповідальною за дотримання режиму тимчасового ввезення, а також не є платником митних платежів при його ввезенні на територію України на вказаних умовах, тому в діях позивача не може бути мети ухилення від сплати митних платежів та складу відповідного правопорушення» [13].

Досить критично можна поставитись до позиції Малиновського районного суду м. Одеси. «Фактичне керування ОСОБА_2 спірним транспортним засобом з метою особистого користування є ідентичним з тією метою, для якої цей транспортний засіб був ввезений на територію України, хоча й іншою особою, що не порушує вимог ст. 485 Митного Кодексу України.

Так, суд погоджується з доводами позивача, що він не цікавився, хто ввіз на митну територію України вищезазначений транспортний засіб, так само не знав і не повинен був знати, в якому режимі було ввезено транспортний засіб, і чи були на нього отримані будь-які митні пільги, а відповідно, не міг мати прямий умисел на вчинення будь-якого порушення митних правил, оскільки не є ані власником транспортного засобу, ані особою, відповідальною за дотримання правил митного режиму» [14].

Протилежних позицій дотримується, наприклад, колегія суддів Київського апеляційного адміністративного суду, яка погоджується з тим, що «дії позивача щодо використання на митній території України ТЗ є протиправними, оскільки він особисто вказаний автомобіль на територію України не ввозив, а згідно з ч. 4 ст. 380

МК України тимчасово ввезені транспортні засоби особистого користування можуть використовуватися на митній території України виключно громадянами, які ввезли зазначені транспортні засоби в Україну, для їхніх особистих потреб. Здійснено неправомірне використання на митній території України ТЗ, стосовно якого надано пільги щодо сплати митних платежів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги, чим ухилився від сплати до державного бюджету України митних платежів» [15].

Таку ж позицію підтримав і Харківський апеляційний адміністративний суд, який спростував доводи позивача про те, що притягтися до відповідальності за ст. 485 МКУ може лише особа, якій надавалися такі пільги, тобто та, яка ввозила транспортний засіб на митну територію України. «Колегія суддів дійшла висновку, що використання транспортного засобу особистого користування іншою особою (без відповідного митного оформлення при передачі права на тимчасове ввезення), окрім особи, якою такий транспортний засіб ввезено, являє собою використання товарів, стосовно яких надано пільги щодо сплати митних платежів, в інших цілях, ніж ті, у зв'язку з якими було надано такі пільги. При цьому суб'єктом, який притягується до адміністративної відповідальності за вказане правопорушення, може бути не лише володілець товару (транспортного засобу), а й особа, яка використовує цей товар (транспортний засіб). Таким чином, висновки суду першої інстанції про те, що правопорушником згідно з нормою статті 485 МК України може бути лише особа, якій надавалися такі пільги, є помилковими» [16].

Згідно з позицією Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду експлуатація транспортного засобу, ввезеного в режимі «транзит» після прострочення строку на зворотне вивезення також є правопорушенням за ст. 485 МКУ. «Позивачем не подавалася до митних органів заява про продовження терміну транзиту транспортного засобу, а також інших документів на обґрунтування невивезення транспортного засобу за межі митної території України; транспортний засіб не поміщено в іншій, ніж транзит, митний режим; транспортний засіб не вивезено за межі митної території України, позивач експлуатує транспортний засіб на митній території України без здійснення митного оформлення зі сплатою відповідних обов'язкових митних платежів» [17].

Більш переконливими вважаю доводи саме наведених апеляційних судів, оскільки така ж позиція обґрунтовувалася на науковому рівні.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що практика притягнення до адміністративної відповідальності фізичних осіб за порушення митних правил під час транзиту та тимчасового ввезення транспортних засобів особистого користування з іноземною реєстрацією і надалі залишається неоднозначною. Обґрунтовано видається позиція, що користування або розпорядження транспортними засобами особистого користування, які ввезені на митну територію України і в режимі тимчасового ввезення, і в режимі транзиту, не є адміністративним правопорушенням, передбаченим у ч. 2 ст. 469 МКУ. Використання транспортного засобу особистого користування іншою особою, ніж тією, яка цей транспортний засіб ввезла; використання його в інших цілях, ніж ті, в яких такий транспортний засіб ввозився; подальша експлуатація транспортного засобу особистого користування після спливу строків на зворотне вивезення за межі митної території України – все це є адміністративним правопорушенням, передбаченим ст. 485 МКУ.

З метою дотримання вимог чинного законодавства та однакового застосування матеріально-правових норм необхідно видати відповідні роз'яснення та узагальнити судову практику.

ЛІТЕРАТУРА

1. Назарова Я.Б. Правове регулювання митних режимів тимчасового ввезення та тимчасового вивезення: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. 200 с.
2. Герман О.О. Митні формальності щодо автомобільних транспортних засобів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07; Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». Одеса, 2018. 216 с.
3. Конвенція про тимчасове ввезення: Конвенція, Міжнародний документ від 26.06.1990 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_472 (дата звернення: 20.03.2018).
4. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (дата звернення: 20.03.2018).
5. Ввезення автомобілів з іноземною реєстрацією. URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100007205-vvezennya-avtomobiliv-z-inozemnoyu-reyestratsiyeyu?issue=5635> (дата звернення: 20.03.2018).
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 р. № 8073-X // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/80731-10> (дата звернення: 20.03.2018).
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення: 20.03.2018).
8. Ліпінський В.В. Щодо кваліфікації дій, пов'язаних із користуванням чи розпорядженням транспортними засобами особистого користування, ввезеними на митну територію України в митному режимі тимчасового ввезення. Вісник Академії митної служби України. Серія: «Право». 2015. № 2. С. 45–50. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vamsup_2015_2_9 (дата звернення: 20.03.2018).
9. Постанова Вінницького апеляційного адміністративного суду від 16.11.2017 р. у справі № 678/405/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/70340878> (дата звернення: 20.03.2018).
10. Постанова Вищого адміністративного суду України від 25.02.2016 р. у справі № К/800/64337/14. URL: <http://document.ua/pro-rorushennja-mitnih-pravil-ta-nakladennja-shtrafu-doc331183.html> (дата звернення: 20.03.2018).
11. Рішення Конституційного Суду України від 31.03.2015 р. № 1-рп/2015 у справі № 1-4/2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-15> (дата звернення: 20.03.2018).
12. Ухвала Харківського апеляційного адміністративного суду від 21.06.2017 р. у справі № 640/20185/16-а. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/67307263> (дата звернення: 20.03.2018).
13. Постанова Канівського міськрайонного суду Черкаської області від 11.04.2017 р. у справі № 697/12/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/65999381> (дата звернення: 20.03.2018).
14. Постанова Малиновського районного суду м. Одеси від 10.10.2017 р. у справі № 21/18104/16-а. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/70133995> (дата звернення: 20.03.2018).
15. Постанова Київського апеляційного адміністративного суду від 24.05.2017 р. у справі № 697/12/17. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/66706337> (дата звернення: 20.03.2018).
16. Постанова Харківського апеляційного адміністративного суду від 08.11.2016 р. у справі № 633/179/16-а. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/62691987> (дата звернення: 20.03.2018).
17. Постанова Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 18.12.2017 р. у справі № 331/2608/17(2a/331/114/2017). URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/71082207> (дата звернення: 20.03.2018).